

Vad är upphovsrätt och hur fungerar det?

Lektionen är en introduktion till begreppet upphovsrätt.

Lektionsförfattare: [Kristina Alexanderson](#)

Till läraren

1. Googla efter bilder på superhjältar
2. Upphovsrätt - så funkar det
3. Jag hittade en bild på nätet...
4. Hur hittar du fria bilder?
5. Sammanfatta
6. Fortsätt med nästa lektion

LÄRARINSTRUKTIONER

Lektionens syfte

Syftet med lektionen är att ge grundläggande kunskap om upphovsrätt framförallt kopplat till material på internet.

Förberedelser

För dig som lärare ger Skolverkets modul kring [Kritisk användning av nätet](#) en bra grund i ämnet. För att få en grundläggande förståelse för eller repetera upphovsrätt kan du ta del av den enkla översikten som finns i filmen i lektionsdel 2.

Genomförande

Lektionen börjar med en övning där eleverna får fundera kring hur de använder bilder de hittar via Google. Gå igenom upphovsrätt och undersök vidare vilka bilder som är fria att använda och sprida på internet. Lektionen avslutas med ett samtal kring upphovsrättens för- och/eller nackdelar.

LÄROPLANSKOPPLING

Centralt innehåll i ämnet bild (årskurs 7-9)

Bildframställning

- Rättigheter och skyldigheter, etik och värderingar när det gäller bruk av bilder samt yttrandefrihet och integritet i medier och övriga sammanhang.

Centralt innehåll i ämnet samhällskunskap (årskurs 7-9)

Information och kommunikation

- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Samhällsresurser och fördelning

- Digitaliseringens betydelse för samhällsutveckling inom olika områden, till exempel påverkan på arbetsmarknad och infrastruktur samt förändrade attityder och värderingar.

VAD KRÄVS

Uppkopplad enhet

Lektionsdel 1:

Googla efter bilder på superhjältar

Instruktioner

Arbeta i par. Använd Googles söktjänst och bildgoogla på "Superhjältar". Svara på frågorna.

1. Vilka bilder får ni upp vid er sökning?
2. Vilka av bilderna får du använda i ett arbete i skolan?
3. Vilka bilder får ni använda på skolans webbsida?
4. Får ni använda bilderna i på era sociala medieplattformar (Instagram, Snapchat, Facebook med flera)?
5. Hur vet du om du får använda en bild? Förklara!

Lektionsdel 2:

Upphovsrätt - så funkar det

Instruktioner

Titta på filmen om upphovsrätt och svara frågorna.

[Se media](#)

1. Vad innebär upphovsrätt?
2. Vad krävs för att något ska skyddas av upphovsrätten?
3. Hur länge gäller upphovsrätten för något som du har skapat?
4. Vilka rättigheter har upphovsmannen till det som hen har skapat?
5. Vad krävs för att du ska få använda material som är skyddat av upphovsrätten?
6. Vilken fri användning finns det enligt upphovsrätten?

Lektionsdel 3:

Jag hittade en bild på nätet...

Instruktioner

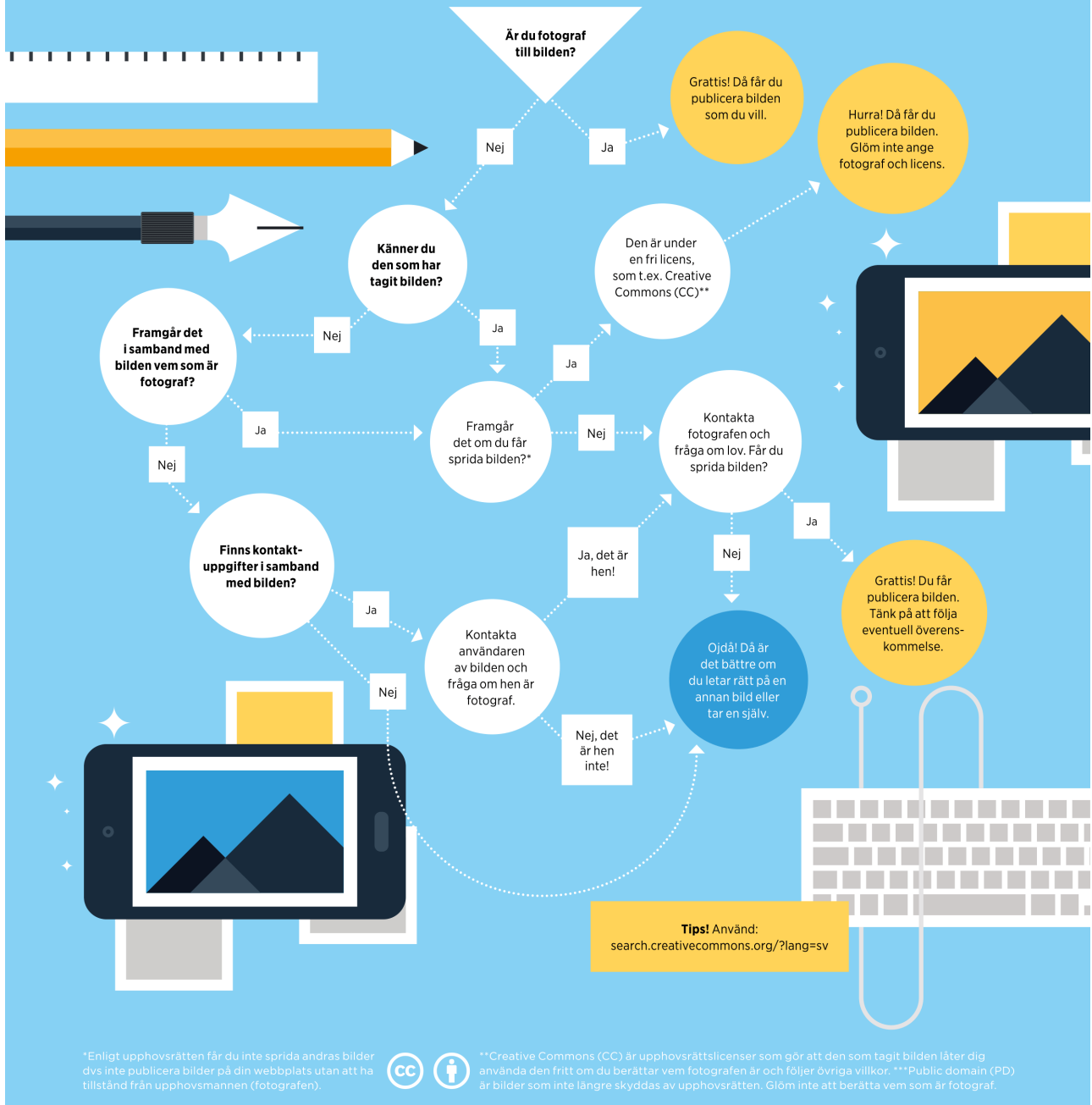
Ta ställning till frågorna nedan.

Använd infografiken "[Jag hittade en bild, får jag använda den?](#)" för att ta ställning till vilka bilder från internet som du får använda. Motivera dina svar.

Vilka bilder har du rätt att använda eller sprida på internet?

- en bild av Sveriges statsminister som du har Googlat fram.
- en bild av din lärare som du själv har tagit.
- en bild av dig som din kompis har tagit.
- en bild av skolan som finns på kommunens hemsida.
- en bild av Stockholm som du hittar på Wikimedia.

Jag hittade en bild, får jag använda den?

Lektionsdel 4:

Hur hittar du fria bilder?

Instruktioner

Läs artikeln och svara på frågorna.

Läs artikeln "[Hur hittar du bilder som är fria att använda?](#)"

1. Vilka tjänster kan du hitta bilder med via CC Search?
2. Hur gör du om du vill hitta Creative Commons bilder via Google Sök?
3. Finns det fria bilder på Wikimedia som handlar om din hemstad? Hur får du använda dem?

Lektionsdel 5:

Sammanfatta

Instruktioner

Diskutera upphovsrättens för- och nackdelar tillsammans. Använd frågorna som stöd.

1. Vad innebär de rättigheter man får med upphovsrätten?
2. Om upphovsmannen har rättigheter, vilka skyldigheter har då användaren?
3. Vilka friheter finns runt upphovsrätten?
4. Ta ställning *för* upphovsrätten - vilka är de tre främsta skälen till att upphovsrätten behövs?
5. Ta ställning *mot* upphovsrätten - vilka är de tre främsta skälen till att upphovsrätten inte borde finnas?

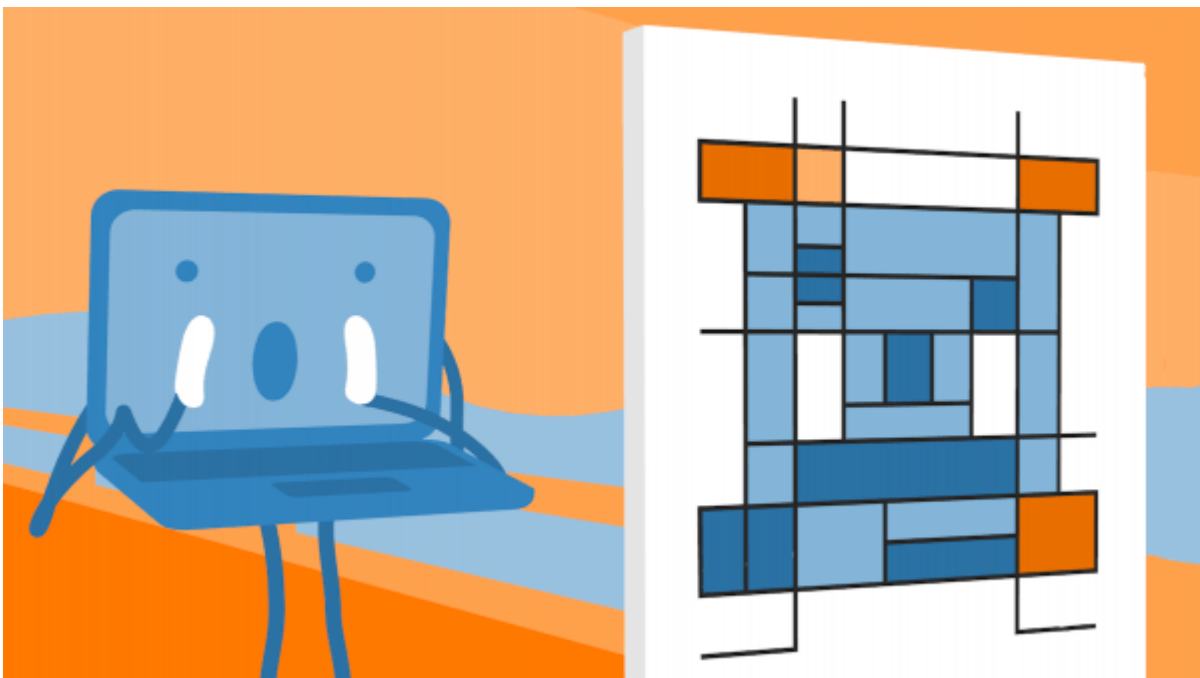

Lektionsdel 6:

Fortsätt med nästa lektion

Instruktioner

Få fördjupad kunskap om upphovsrätt i lektionen [Vad skyddar upphovsrätten?](#)

Klar? Klicka här